

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsa**

**6/2022. Jogegységi határozat
(Jpe.III.60.027/2022/15. szám)**

követelésrész érvényesítése esetén az anyagi jogerőhatás érvényesüléséről

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa – a Kúria Polgári Kollégiumának kúriai bíró tagjaival kiegészülve – a Kúria Polgári Kollégiuma kollégiumvezetőjének előzetes döntéshozatali indítványa alapján az anyagi jogerőhatás érvényesülése tárgyában meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. Ha a fél az anyagi jogból eredő követelésének csak egy részét érvényesíti, az ítélet jogereje nem terjed ki a nem érvényesített követelésrészre.
2. A még nem érvényesített követelésrészre újonnan megindított perben vizsgálhatók a keresettel érvényesített jog érdemben el nem bírált anyagi jogi feltételei.

Indokolás

I.

- [1] A Kúria Polgári Kollégiumának vezetője a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján – a Bszi. 33. § (1) bekezdés *a*) pontjában biztosított jogkörében – a jogegység biztosítása érdekében előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő.
- [2] Az indítvány szerint a Kúria anyagi jogerő tárgyi terjedelmét értelmező két – a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett – határozata (a Pfv.III.21.548/2019/7. számú részítélet és a Pfv.V.20.197/2021/4. számú végzés) ellentmondó döntéseket tartalmaz.
- [3] A Kúria a Pfv.V.20.197/2021/4. számú végzésével hatályon kívül helyezte – az elsőfokú végzésre is kiterjedően – a jogerős végzést, amelyben a másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 157. § *a*) pontja alapján a fennálló pergátló akadályra figyelemmel a pert megszüntette, utalással a régi Pp. 130. § (1) bekezdés *b*) pontjára és a 229. § (1) bekezdésére. Érvelése szerint az ugyanazon

felek közötti azonos jogviszonyból fakadó, de eltérő követelések érvényesítése esetén a tényazonosság és a jogazonosság hiányában az újabb per ítélt dologra tekintettel nem szüntethető meg. Megállapította, hogy a pereket ugyanaz a felperes, ugyanazzal az alperessel szemben, ugyanannak a kezességi szerződésnek a teljesítés iránt indította, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 272. § (1) bekezdésére és 274. § (2) bekezdés *a)* pontjára hivatkozással. A másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben hangsúlyozta: a keletkezett követelés jogosultját nem terheli igényérvényesítési kötelezettség, ebből következően a felperes az alanyi jog szerint őt megillető követelésnek egy részét is érvényesíthette anélkül, hogy ez a fennmaradó összegre joglemondásnak minősülne. Kiemelte, hogy a bíróság megelőzően a régi Pp. 3. § (1) bekezdésében foglaltak szerint eljárva az abban az eljárásban elbírálni kért követelésről döntött. A korábbi perben hozott ítélet jogereje azt zárja ki, hogy a felperes a perben elbírált követelését újból érvényesíthesse. Tartalmilag a Kúria Gfv.VII.30.185/2014/9. számú felülvizsgálati határozatára hivatkozással elvi éllal kimondta: „Az ítélet jogereje a korábbi perben nem érvényesített követelésrészre nem terjed ki (BH 2015.230.), mindezekre tekintettel nem áll fenn ítélt dolog (res iudicata), amely a felperes keresetindítását kizárhatná”.

[4] A Kúria az előzőek szerint precedensképes és ezáltal kötelező döntésében hivatkozott korábbi, a Gfv.VII.30.185/2014/9. számú határozatában kifejtette: a régi Pp. 229. § (1) bekezdésében meghatározott anyagi jogerő (res iudicata) értelmezése körében azt kell megvizsgálni, hogy mi minősül a „keresettel érvényesített jognak”. Következtetése szerint: ha a fél az eredetileg előterjesztett keresetében az anyagi jog szerint őt megillető követelésének nem az egészét érvényesítette, a megelőző eljárásban hozott ítélet jogereje a még el nem bírált követelésrészre nem zárja ki az új eljárás megindítását az alperessel szemben. Hozzátette: az újonnan megindítandó perben a követelés jogalapja már nem vizsgálható, csak az, hogy a felperest az eredetileg megítélt összegben felül az elbírált jogviszonyból megilleti-e még az új keresetben érvényesített összeg.

[5] Az anyagi jogerő tehát a Kúria e döntése értelmében — ugyanígy még a Pfv.IX.20.013/2019/6. számú, a BHGY-ban azonban közzé nem tett végzésben kifejtettek szerint — a jogalaphoz és az elbírált alacsonyabb követeléshez fűződik. E döntés mögött az a régóta ismert jogirodalmi álláspont húzódik meg, amely szerint az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelmét a kereset és az ítélet viszonyának szabályozása határozza meg, figyelembe véve azt, hogy a kereseti kérelem az érdemi ítélet korlátja (lásd: Farkas József: A jogerő a magyar polgári peres eljárásban, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1976. 77. o.).

[6] A Kúria a Pfv.III.21.548/2019/7. számú, a BHGY-ban közzétett részítéletének indokolásában megállapította, hogy a felülvizsgálattal támadott jogerős ítéletnek a nem vagyoni kártérítésre vonatkozó permegszüntető rendelkezése nem jogszabálysértő. Az érvényesített jog fogalmát vizsgálva rámutatott, hogy az alatt nem lehet az érvényesített követelést érteni. Azzal érvelt, hogy az érvényesített jog a követelés alapjául szolgáló jogot, vagyis azt a jogalapot jelenti, amelynek érvényesítése útján a fél a keresete szerinti követeléshez hozzá kíván jutni. Ezt a jogértelmezését alátámasztandó, a régi Pp. következő rendelkezéseire hivatkozott még: 146. § (1) bekezdés mint a keresetváltoztatás lehetőségének korlátja; a 8. § (1) bekezdésében foglalt perelhúzási tilalom; az ítélt dolog és a 130. § (1) bekezdés *d)* pontjában írt perfüggőség meghatározása; a 123. § szerinti megállapítási kereset bírói gyakorlata. Ezen túlmenően – a tételes jogszabályi rendelkezés megjelölése nélkül – utalt a „hatásköri szabályok kijátszására”.

[7] Mindamellett az adott ügyben a felperes által a személyhez fűződő joga megsértésének egyik jogkövetkezményeként érvényesített nem vagyoni kártérítési igényre [régi Ptk. 84. § (1) bekezdés *e*) pont] tekintettel hangsúlyozta, hogy a személyiségi jogok oszthatatlanok, így tényazonosság esetén semmiképpen nincs mód arra, hogy a fél a követelését több részletben érvényesítse. A konkrét ügy adatai alapján kiemelte, hogy a felperes a korábbi perében ugyanezen a jogalapon követelte az őt már akkor tudottan megillető nem vagyoni kártérítés kisebb részét. Ebből következő álláspontja szerint a jogalapban nincs különbség a két per között, csupán a követelt összegben, vagyis – álláspontja szerint – az ítélt dolog fennállásának harmadik követelménye is megvalósult: a jogalap, azaz az érvényesíteni kívánt jog egyezősége. A felülvizsgálati kérelemre utalással rámutatott továbbá, hogy a jogfenntartás intézményét az eljárásjog nem ismeri, és olyan anyagi jogi jogszabály sincs, ami a deliktuális kárfelelősségi szabályok alkalmazásának esetére azt lehetővé tenné.

[8] A Kúria előzőekben ismertetett két, BHGY-ban közzétett eseti döntése ugyan a régi Pp. 229. §

(1) bekezdése alkalmazásában – a szabályozás lényegi azonosságára tekintettel azonban a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 360. § (1) bekezdésének értelmezésére is irányadó módon – egymásnak ellentmondó elvi tartalmat hordoz. Ha a bíróságok az egyiket követik, azzal szükségképpen eltérnek a másiktól, a Bszi. alapján ugyanúgy kötelező közzétett kúriai döntéstől. Az adott jogkérdés elbírálása azért is kiemelten fontos, mert a Pp. jelentős újítása, hogy az ítélet anyagi jogereje a védekező fél által felhozott beszámítási kifogásra már minden olyan esetben kiterjed, amikor a bíróság a beszámítani kért követelést érdemben elbírálta, még akkor is, ha az alaptalannak bizonyult. Nem zárható ki ugyanakkor, hogy a fél csak a követelése egy részét kívánja beszámítani, ebben az esetben a Pp. 209. § (2) bekezdés *c*) pontja esetén is felmerül ugyanez a jogkérdés.

[9] A bemutatott ellentétes gyakorlatra figyelemmel jogegységi határozatot igénylő elvi jelentőségű jogkérdésként merül fel: ha a fél az anyagi jog szerint őt megillető követelésnek csak egy részét érvényesíti, az ítélet jogereje kiterjed-e a többire, azaz a korábban nem érvényesített követelésrészre.

II.

[10] A legfőbb ügyész az előzetes döntéshozatali indítványra adott nyilatkozatában úgy foglalt állást, hogy a felek nem kötelezettek az őket megillető teljes követelés érvényesítésére. Maguk döntenek az adott perben előterjesztett igényükről, annak összegszerű meghatározásáról, szabadon rendelkeznek perbe vitt jogaikkal, s ezzel kijelölik az anyagi jog szerint a konkrét jogviszony alapján és meghatározott jogalapon járó követeléseiket. Az ítélt dolog anyagi jogereje – a Pp. 176. § (1) bekezdés *d*) pontja – kizárja, hogy a per tárgyát (a perbe vitt jogviszonyt és követelést) utóbb egymás között bíróság előtt vitássá tegyék. E szerint csak a perben már érvényesített egymással szembeni követelésre terjed ki az ítélt dolog joghatása és ez alapozza meg a keresetlevél visszautasítását.

[11] Általánosságban az azonos felek között, ugyanabból a tényalapból, illetve jogviszonyból származó azonos jogalap alapján az anyagi jog szerint a félnek járó többletigény új perben

való előterjesztése addig lehetséges, amíg az anyagi jogi követelés elévülése nem következik be.

- [12] Az egyedi ügyekben a jogkérdés eldöntésénél differenciált megközelítés szükséges. Figyelembe kell venni a jogviszonyok jellegét és azt is, hogy az anyagi jogi igényérvényesítés az eljárásjog alapján milyen feltételekkel korlátozható, zárható ki. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy adott esetben a nem vitatottan fennálló igény – bírósági út igénybevétele nélküli – megtérülését befolyásoló tények is változhatnak, amelyre tekintettel a jogosult nem zárható el a többlet tekintetében a bíróság előtti igényérvényesítéstől. Az előterjesztett újbóli igény elbírálásakor azonban a fél jóhiszemű és tisztességes eljárása is vizsgálható.

III.

- [13] A Jogegységi Panasz Tanács határozatában kifejtett jogértelmezés ugyan nem terjed ki a másik tagállamban hozott határozat elismerése (végrehajtása) esetén alkalmazandó uniós rendeletekben szabályozott jogerő elvének az értelmezésére és alkalmazására, azonban figyelemmel volt ezekre is. A tagállamok tekintetében a jelenleg alkalmazandó, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 1215/2012/EU rendelete (a továbbiakban: Brüsszel Ia Rendelet) 29. cikke (1) bekezdése értelmében a 31. cikk (2) bekezdésének sérelme nélkül, amennyiben azonos jogalapon, azonos felek között különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak eljárásokat, a később felhívott bíróság az elsőként felhívott bíróság joghatóságának megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást. A Brüsszel Ia Rendelet (34) preambulumbekkezdéséből következő folytonosságot az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) már korábban kimondta: a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezményben (a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) és a 44/2001 rendelet (a továbbiakban: Brüsszel I Rendelet) rendelkezései tekintetében adott értelmezés érvényes a Brüsszel I Rendelet helyébe lépő Brüsszel Ia Rendelet rendelkezéseire is, hiszen e rendelkezések „egyenértékűeknek” tekinthetők [lásd ebben az értelemben: 2019. július 10-i Reitbauer és társai ítélet, C-722/17, EU:C:2019:577, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2021. május 12-i Vereniging van Effectenbezitters ítélet, C-709/19, EU:C:2021:377, 23. pont]. Ezért az EUB-nak a jogerő elvének érvényesülése tárgyában kifejtett jogértelmezése a Brüsszel Ia Rendeletnek a szabályozására is irányadó.

- [14] A Brüsszel Ia perfüggőségi rendelkezésében az „azonos jogalapon, azonos felek között különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak eljárások” rendelkezés szerepel. Az EUB ennek a rendelkezésnek az alkalmazása körében jelentőséget tulajdonít a jogerő elvének mind az uniós jogrendben, mind a nemzeti jogrendekben való érvényesülésére. Ugyanis mind a jog, mind a jogviszonyok stabilitásához, illetve az igazságszolgáltatás megfelelő működésének biztosításához fontos, hogy ne lehessen többé vita tárgyává tenni azokat a bírósági határozatokat, amelyek a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerülését [...] követően jogerőre emelkedtek [lásd a 2015. október 6-i Târşia ítéletet (C-69/14, EU:C:2015:662), 28. pont)].

- [15] Az EUB jogértelmezése szerint a „jogalap” magában foglalja a kérelem alapjául felhozott tényállást és jogszabályokat is (lásd 2017. október 19-i Merck KGaA ítélet, C-231/16, EU:C:2017:771, 36. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat analógia útján: 1994.

december 6-i Tatry ítélet, C-406/92, EU:C:1994:400, 39. pont; 2015. október 22-i Aannemingsbedrijf Aertssen és Aertssen Terrassements ítélet, C-523/14, EU:C:2015:722, 43. pont).

- [16] Emellett azonban az érvényesített igényt, a „tárgyat” illetően az EUB ezt pontosította és kimondta, hogy az a kérelem céljával azonosítható (lásd analógia útján: 1994. december 6-i Tatry ítélet, C-406/92, EU:C:1994:400, 41. pont; 2003. május 8-i Gantner Electronic ítélet, C-111/01, EU:C:2003:257, 25. pont); a „tárgy” fogalmát nem lehet a két kérelem formális azonosságára korlátozni (lásd analógia útján: 1987. december 8-i Gubisch Maschinenfabrik ítélet, 144/86, EU:C:1987:528, 17. pont). E tekintetben az egyes jogviták felpereseinek kereseti kérelmeit kell figyelembe venni (lásd analógia útján: 2004. október 14-i Mærsk Olie & Gas ítélet, C-39/02, EU:C:2004:615, 36. pont). A tárgykörre vonatkozó uniós szabályozás hiányában pedig a jogerő elve megvalósításának módjai a tagállamok eljárási autonómiájának elve alapján azok belső jogrendjébe tartoznak, tiszteletben tartva azonban az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét [2014. július 10-i Impresa Pizzarotti ítélet (C-213/13, EU:C:2014:2067), 54. pont].
- [17] A Jogegységi Panasz Tanács a polgári perrendi szabályok alkalmazása tárgyában vizsgálta a részjogerő egyes kérdéseit, a jogértelmezése nem érinti azokat az eseteket, ha egyes anyagi jogszabályok zárják ki a követelés oszthatóságát.
- [18] A tanács álláspontja az indítványban meghatározott elvi kérdéssel kapcsolatban a következő.
- [19] I. Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) XXVIII. cikkének (1) bekezdése szerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy (...) valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.” Ez a szabály a tisztességes eljáráshoz való jog alapvető garanciáit juttatja kifejezésre, amelynek fontos részjogosítványa a bírósághoz fordulás joga is. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. A jogalkotó megállapíthat olyan feltételeket, amelyek esetén kizárja annak lehetőségét, hogy a fél vélt vagy valós jogi igényét bírósági úton érvényesítse. A perindítási akadályok szabályozása során azonban a jogalkotónak figyelemmel kell lennie a bírósághoz fordulás jogának érvényesítésére is mint az állam kötelezettségére {3384/2018. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [35]}.
- [20] Az „ítélt dolog” mint eljárási akadály alkotmányos érvényesülésének alapvető feltétele, hogy az adott döntés érdemi vizsgálat eredményeként szülessen meg, ugyanis a perbe vitt jogok érdemi elbírálását tartalmazó döntés igényt tarthat arra, hogy jogrendszerben véglegesnek ismerjék el. Míg tehát az érdemi döntés véglegességének az igénye a jogbiztonság alkotmányos elvét szolgálja, addig az ilyen jellemzővel nem rendelkező döntések res iudicata-ban megnyilvánuló eljárási akadályként való téves értékelése éppen az Alaptörvény érvényesülése ellen hat, hiszen a bírósághoz fordulás jogát akadályozza. {3335/2019. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [24]-[25]}

- [21] A jogerő intézménye – alapvetően a jogállamiság követelményéből eredeztethetően – annak biztosítékát szolgálja, hogy valamely jogalkalmazó szerv döntése véglegessé váljon, vagyis a benne foglalt rendelkezések végrehajthatók legyenek, az ne legyen megtámadható rendes jogorvoslattal és a benne eldöntött tény- és jogkérdések ne – avagy csak szigorú kivételek alapján – válhassanak újabb vita tárgyává. A jogerő a jogi eljárásokban három körülménnyel áll kapcsolatban. Egyrészt a jogalkalmazó szerv döntése rendes jogorvoslattal többé nem támadható (alaki jogerő). Másrészt a döntés nem változtatható meg (anyagi jogerő). Harmadrészt a döntés végrehajtható. {3133/2017. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [29][34]}
- [22] Az anyagi jogerő terjedelmének meghatározásakor versengő alapjogi elvek: a bírósághoz fordulás joga és a jogbiztonság, illetve a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, amelybe beletartozik a bíróság döntésének véglegessége iránti követelmény is. Ezért van jelentősége az anyagi jogerő Alaptörvénynek és az eljárási jogszabálynak megfelelő egységes, helyes értelmezésének.
- [23] A Pp. 360. § (1) bekezdése alapján a keresettel és az ellenkövetelés fennállta tekintetében érdemben elbírált beszámítással érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapból származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek – ideértve azok jogutódait is – egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék (anyagi jogerőhatás). A Pp. 176. § (1) bekezdés *d)* pontja szerint a bíróság – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a keresetlevelet visszautasítja, ha a felek között ugyanabból a ténybeli alapból származó, ugyanazon jog iránt indított más perben a perindítás joghatása már beállt, vagy annak tárgyát már jogerősen elbírálták. E pergátló akadályra tekintettel a bíróság az eljárást a Pp. 240. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján hivatalból megszünteti – egyebek mellett –, ha a keresetlevelet az említett okból vissza kellett volna utasítani.
- [24] A régi Pp. lényegében azonosan határozta meg az anyagi jogerő fogalmát: a 229. § (1) bekezdése szerint a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapból származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek – ideértve azok jogutódait is – egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék (anyagi jogerő). A (3) bekezdés szerint az ítélet anyagi jogereje kiterjed – a beszámítás erejéig – az ítéletben beszámított ellenkövetelésre is. Ezzel összefüggésben mondta ki a régi Pp. 130. § (1) bekezdés *d)* pontja, hogy a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítja, ha megállapítható, hogy a felek között ugyanabból a ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt a per már folyamatban van, vagy annak tárgyában már jogerős ítéletet hoztak.
- [25] A lényegében azonos meghatározás miatt a régi Pp. alkalmazásakor kialakult bírói gyakorlat irányadó a Pp. hatálya alá tartozó ügyekben is. A Pp. tartalmaz továbbá az anyagi jogerőhatás meghatározásánál is figyelembe veendő értelmező rendelkezéseket, így a 7. § (1) bekezdés 8. pontban a jogalap; a 11. pontban pedig a keresettel érvényesített jog fogalmát rögzíti. A jogalap az az anyagi jogszabályi rendelkezés, amely az alanyi jogot közvetlenül keletkeztető tényeket meghatározza és annak alapján az igény támasztására feljogosít; a keresettel érvényesített jog pedig az az alanyi jog, amelynek érvényesítését anyagi jogi jogszabály biztosítja.

- [26] Az anyagi jogerőnek – mint hivatalból figyelembe veendő, feltétlen perakadálynak – a régi Pp. 229. § (1) bekezdésben és a Pp. 360. § (1) bekezdésben rögzített hatása pozitív és negatív hatásként értelmezhető. A pozitív az ítélet tartalmának irányadó voltát jelenti: a feleket megillető jogokat és az őket terhelő kötelezettségeket végérvényesen meghatározottnak kell tekinteni; ahhoz a felek, a bíróság és más hatóságok egyaránt kötve vannak. A negatív hatás az újabb per, illetőleg újabb bírói döntés tilalmát jelenti: az a tilalom, amely értelmében kizárt, hogy a felek és jogutódai ugyanabból a tényalapról származó ugyanazon jog iránt keresetet indíthassanak. Az előzetes döntéshozatali indítványban feltett kérdés az anyagi jogerő negatív hatásának értelmezését érinti.
- [27] Az anyagi jogerő együttes feltételei a fél-, a tény- és a jogazonosság; bármelyik hiánya kizárja a megállapítását. A félazonosság az anyagi jogerőhatás személyi; a tény- és jogazonosság a tárgyi terjedelmét határozza meg.
- [28] A félazonosság azokat a személyeket jelöli, akikre nézve a jogerőhatás az újabb perlést kizárta: a feleket és jogutódait. Emellett az anyagi jogerőhatás – az egyéb feltételek fennállása esetén – kiterjed azokra a személyekre is, akik a perben nem vettek részt, de érdekükben az ügyész vagy egyéb külön jogszabályban feljogosított szervezet pert indított [rég Pp. 229. § (2) bekezdés, Pp. 360. § (2) bekezdés].
- [29] A tényazonosság az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tényeknek az azonosságát jelenti. Az érvényesíteni kívánt jogot megalapozó tényeket a jogalapról megjelölt jogszabályban rögzített törvényi tényállás tartalmazza, míg a kereseti kérelmet megalapozó tények alatt az adott perben érvényesített konkrét követelés tényalapja, azaz a követeléssel összefüggő történeti tények értendők. A tényazonosság hiánya esetén fel sem merülhet az ítélt dolog.
- [30] Az anyagi jogerő megállapításának a fél- és tényazonosság mellett a jogazonosság is feltétele. Ebben a körben az a vizsgálandó kérdés, hogy a régi Pp. 229. § (1) bekezdésében és a Pp. 360. § (1) bekezdésében rögzített „keresettel érvényesített jog” és az „ugyanazon jog” fordulatok hogyan feleltethetők meg egymásnak.
- [31] A kereset egy anyagi jogszabály (tárgyi jog) által biztosított valamely jog (alanyi jog) érvényesítését jelenti: a felperes állítja, hogy a valóságban megtörtént konkrét történeti tények megvalósítják az alanyi jogot tételező jogi normában meghatározott törvényi tényállási elemeket, így az alanyi jog megnyílt, amely feljogosítja őt valamilyen igény támasztására. Az alanyi jog mindig egy jogviszonyból ered. A jogviszony létrejöhet az alanyi jog megnyílását megelőzően (például a szerződés megkötése megelőzi a szerződésszegés jogkövetkezménye iránti igényt), vagy azzal egy időben (a kár bekövetkezésével jön létre a kárkövetelmi jogviszony, egyúttal megnyílik a kártérítés követelésére irányuló alanyi jog). Egy jogviszonyból akár több alanyi jog is érvényesíthető (például a szerződés teljesítésének követelése, elállás/felmondás, kellékszavatosság, kontraktuális kártérítési igény), amelyek – az anyagi jog szabályozásától függően – vagy kizárják egymást, vagy egymás mellett is érvényesíthetők.
- [32] A fentiekkel összhangban a Pp. is megkülönbözteti egymástól a jogviszonyt és az abból eredő keresetet [keresethalmazat: Pp. 173. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pont];

keresetváltoztatás 185. § (1) bekezdés, 215. § (1) bekezdés], valamint az alanyi jogot létrehozó anyagi jogi normát [jogalap, Pp. 7. § (1) bekezdés 8. pont] és magát az alanyi jogot [keresettel érvényesített jog, Pp. 7. § (1) bekezdés 11. pont]. A keresetlevélben előterjesztett kereset – a Pp. által szabályozott háromtagú pertárgyfogalomnak megfelelően – tartalmazza az (ekkor még érvényesíteni kívánt, később érvényesített) alanyi jogot (az azt létrehozó jogi norma megjelölésével), az ebből eredő követelésre vonatkozó kereseti kérelmet, valamint a jogot és a kereseti kérelmet megalapozó konkrét (történeti) tényeket [Pp. 170. § (2) bekezdés *a)*, *b)*, *c)* pont, Pp. törvényjavaslat 325.].

[33] Az ellentétes tartalmú kúriai döntések között abban van eltérés, hogy az ítélt dolog hatása a korábbi keresettel érvényesített és elbírált joghoz vagy a felperest a korábbi keresettel érvényesített és elbírált jog alapján megillető követeléshez kapcsolódik.

[34] Az egyik értelmezés szerint a keresettel érvényesített jog kizárólag a követelés alapjául szolgáló jogot jelenti, amelynek érvényesítése útján a fél a keresete szerinti követeléshez hozzá kíván jutni, következésképpen az érvényesített jog alatt nem lehet az érvényesített követelést érteni. Ha a fél az anyagi jogból eredő követelésének csak egy részét érvényesíti, az ítélet jogereje kiterjed a többletre, azaz a korábban nem érvényesített követelésrészre is. Ugyanazzal a féllel szemben ugyanabból a tényalapból származó ugyanazon jog iránt kizárt az el nem bírált követelésrészre új eljárás indítása.

[35] A másik értelmezés szerint az érvényesített jogot és a jogerő tárgyi terjedelmét a fél kérelmére megítélt szolgáltatás határozza meg. A bíróság nem terjeszkedhet túl a kereseti kérelmen, ami más megközelítésben azt is jelenti, hogy ítéletének jogereje is csak a fél által kért jogvédelem tárgyára, az érvényesített jogra és az annak alapjául megjelölt tényekre terjedhet ki, és az anyagi jogerő hatása is kizárólag ennek elbírálásához fűződik. Ha a fél az eredetileg benyújtott keresetében az anyagi jogból eredő követelésének nem az egészét érvényesítette, úgy a korábban folyt eljárásban hozott ítélet jogereje nem zárja ki az új eljárás megindítását az alperessel szemben a még el nem bírált követelésrészre.

[36] Az Alaptörvény 28. cikkében foglalt bíróságokat terhelő kötelezettségből következik: a bíróságnak, amikor arról kell döntenie, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben fennáll-e az ítélt dolog mint eljárási akadály, a Pp. rendelkezéseit az Alaptörvénnyel – így annak XXVIII. cikkének (1) bekezdésével is – összhangban kell értelmeznie. A polgári eljárásjog egymással összefüggő szabályrendszere alapján az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelmének az az értelmezése vezethető le, hogy ha a fél az anyagi jogból eredő követelésének csak egy részét érvényesíti, az ítélet jogereje nem terjed ki a nem érvényesített követelésrészre.

[37] A régi Pp. és a Pp. lényegében azonos – alapelvi – jelentőséggel ismeri el a felek rendelkezési jogát, a kérelmi elvet és a kérelemhez kötöttség elvét, amellyel összhangban kell keresni a perrendtartás valamennyi szabálya, köztük az anyagi jogerőre vonatkozó rendelkezés helyes értelmét is [rég Pp. 3. § (1) és (2) bekezdés; Pp. 1. § (2) bekezdés, 2. § (1) és (2) bekezdés; régi Pp. 2. § (4) bekezdés]. Rendkezési joga gyakorlásával a felperes választja – és egyben szabja – meg az általa bíróság előtt érvényesített jogot, és ő határozza meg a bíróság döntésére irányuló kereseti kérelem előadásával az érvényesített joggal összefüggésben a bíróságtól kért jogvédelem mikéntjét, terjedelmét is [rég Pp. 121. § (1) bekezdés *c)* és *e)* pont; Pp. 170. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pont]. A kereseti kérelem, amelynek

kimerítésével kell döntenie a bíróságnak a keresetről, a bíróság megengedett beavatkozásának (jogvédelem) terjedelmét határozza meg a felek jogviszonyában: a bíróság „felhatalmazása” felől nézve nem más, mint a bírósági ítélet jogvédelmi funkciójának végső pontja. A bíróság a felek jogviszonyát ezen túlmenően nem érintheti. A régi Pp. és a Pp. a bíróság ítéletével szemben ennek megfelelően fogalmaz meg a kereseti kérelmen keresztül – kettős – elvárást: az ítéletnek nem csak a kereseti kérelmet kell kimerítenie [rég Pp. 213. § (1) bekezdés; Pp. 341. § (1) bekezdés], de nem is terjedhet túl azon [rég Pp. 215. §; Pp. 342. § (1) bekezdés]. Ez azt jelenti, hogy a bíróság a perben érvényesített jogról a kereseti kérelem korlátján belül dönthet (egyben köteles döntenie); a bíróság a kereseti kérelem korlátján belül vizsgálhatja az érvényesített követelés megalapozottságát. Az anyagi jogerő magához az ítélethez fűződik, tehát a bíróságnak az ügy érdemében, a kereseti kérelemtől hozott döntéséhez.

[38] Ez vezethető le a jogszabályok értelmezése alapján is: a Pp. 360. § (1) bekezdés szerinti „keresettel” „érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje” fordulatokból a „kereset”-nek a Pp. 170. § (2) bekezdés *a)*, *b)* és *c)* pontjában felsoroltak együttesen tesznek eleget. A keresetet a bíróság döntésére irányuló határozott kereseti kérelem [*a*] pont], az érvényesíteni kívánt jog [*b*] pont], továbbá az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tények [*c*] pont] együtt jelentik.

[39] Ezzel az értelmezéssel a Pp. egyéb szabályai is összhangban állnak. A Pp. 7. § (1) bekezdés 12. pontja szerint egyaránt keresetváltoztatásnak minősül, ha a fél a keresetével összefüggésben előadott korábbi jogállításhoz képest eltérő vagy további érvényesíteni kívánt jogot állít [*a*] pont], vagy a kérelméhez képest a kérelem, illetve annak valamely része összecszerűségét vagy tartalmát megváltoztatja, vagy további kérelmet terjeszt elő [*b*] pont]. Ebből az következik, hogy az összecszerűség is a kereset része.

[40] A Pp. 358. § (1) bekezdés szerint a jogerő a határozathoz kötődik; a határozat tartalmát pedig a Pp. 341. §, a 342. § és 346. § határozza meg: a 341. § (1) bekezdés szerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre; a 342. § (1) bekezdés szerint az érdemi döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, az ellenkérelmen és a beszámítási kérelmen, továbbá a 346. § (3) bekezdés szerint az ítélet rendelkező része tartalmazza a bíróság döntése szerinti rendelkezést. Ebből az következik, hogy a jogerő az ezeknek a feltételeknek megfelelő határozathoz kötődik, amelynek része nem csak az elbírált jog, hanem a felperest az elbírált jog alapján megillető követelése, annak összecszerűsége is.

[41] Ez az értelmezés összhangban áll a pertárgyfogalommal is. Az ítélt dolog perakadálya szorosan kötődik a per tárgyához, és az ítélt dolog esetén a később indult per tárgyának és az ítélt dologként jelentkező ítélet tárgyának azonosságáról van szó. A perek egymástól való megkülönböztetését (identifikációját) a perek tárgyának meghatározása, a pertárgyfogalom alapozza meg. A pertárgyfogalomnak – egyebek mellett – az a jelentősége, hogy biztosítja a pertárgy meghatározását, más igényektől való megkülönböztetethez. A pertárgyfogalom alapján dönthető el az is, hogy fennáll-e az ítélt dolog akadálya.

[42] Ennek megfelelően a régi Pp. szerint a per tárgyának azonosságát a határozott kérelem és azoknak a tényeknek az előadása határozza meg, amelyekre a felperes az igényét alapítja. Az új per tárgya és az ítélet tárgya között akkor áll fenn az azonosság, ha a régi Pp. hatálya alá

tartozó ügyekben a kereseti kérelemben a felperes tartalmilag azonos (vagy mennyiségileg kevesebb) követelést (igényt) érvényesít, mint amit az ítélet már jogerősen megítélt vagy elutasított, és a kereset alapjaként felhozott tények megegyeznek azokkal a tényekkel, amelyeken az ítélet maga is alapul. Az ítélet nyilván tartalmazza a tényállás és a rendelkező részben megjelenő jogkövetkezmény közötti logikai kapcsolatot jelentő jogi minősítést is. Az ítélet anyagi jogerejéhez ezért hozzátartozik az ítéleti rendelkezés individualizálását, identifikálását lehetővé tevő indokolás részben megállapított tényállás és jogi minősítés is.

[43] A Pp. hatálya alá tartozó ügyekben pedig az új per tárgya és az ítélet tárgya között akkor áll fenn az azonosság, ha – a Pp. által szabályozott háromtagú pertárgyfogalomnak megfelelően – azonos az érvényesíteni kívánt alanyi jog, az ebből eredő követelésre vonatkozó kereseti kérelem, valamint azonosak a jogot és a kereseti kérelmet megalapozó konkrét (történeti) tények.

[44] Ezt az érvelést az a korábbi jogirodalmi álláspont is alátámasztja, amely szerint az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelmét a kereset és az ítélet viszonyának szabályozása határozza meg. A jogerőhatás az ítélethez csak annyiban fűződik, amennyiben a keresettel érvényesített jog tárgyában hozta a bíróság az ítéletet. A kereseti kérelem az érdemi ítélet korláta. A keresethez való kötöttség akkor is fennáll, ha csak követelésrészt érvényesít a felperes, ilyenkor a többletre, a nem érvényesített követelésrészt nem terjed ki az ítélet jogereje. Az ítélt dolog következménye csak a kereseti kérelem feletti döntéshez fűződik a Pp. 229. § (1) bekezdés alapján.

[45] A kifejtettekből az következik, hogy az anyagi jogerő a felperes kereseti kérelme alapján hozott döntéshez igazodik. Ha a fél az anyagi jogból eredő követelésének csak egy részét érvényesíti, az ítélet jogereje nem terjed ki a nem érvényesített követelésrészt, és nincs akadálya az új perben való érvényesítésének.

[46] Ilyen értelmezés mellett nem sérülnek az egységes jogerőfogalom összetevői: az alaki jogerő, az anyagi jogerő és a döntés végrehajthatósága. Ha az anyagi jogerő kiterjedne a perben nem érvényesített követelésrészt is, ez az egységes jogerőfogalom sérülne: a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 15. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján a jogerős ítéletben megállapított marasztalási összeg lenne végrehajtható; míg az anyagi jogerő kiterjedne a perben nem érvényesített követelésrészt is.

[47] Az anyagi jogerő perben nem érvényesített követelésrészt – a követelésrész érdemi elbírálása nélküli – kiterjedése esetén részben sérülne az az elv is, amely szerint az ítélt dolog mint eljárási akadály alkotmányos érvényesülésének alapvető feltétele, hogy az adott döntés érdemi vizsgálat eredményeként szülessen meg {3087/2020. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [52]}.

[48] A több részletben való igényérvényesítés megengedhetősége azt eredményezi, hogy nem következik be a régi Pp. 130. § (1) bekezdés *d*) és a Pp. 176. § (1) bekezdés *d*) pontjában szabályozott perfüggőség, és a két követelésrész iránti pert időben sem kell elválasztani egymástól. A perek azonban a régi Pp. 149. § (2)-(4), illetve a Pp. 117. § (2)-(4) bekezdésben foglalt feltételek fennállása esetén egyeshetők.

[49] II. A rendelkezési elvnek az alperes oldalán, a védekezés tekintetében is érvényesülnie kell. Az alperes maga dönti el, hogy az adott perben vele szemben támasztott – ilyenként közölt [régi Pp. 128. §; Pp. 180. § (1) bekezdés] – keresettel szemben védekezik-e, ha igen, milyen tartalommal, alaki és/vagy érdemi ellenkérelemmel. Az alperes ezt a döntését, idetartozóan azt, hogy a Pp.-ben intézményesített anyagi jogi kifogás lehetőségével él-e, és előterjeszt-e a keresettel érvényesített joggal (a felperes jogállításával) szemben azt kioltó saját jogállítást [Pp. 7. § (1) bekezdés 1. pont, 199. § (2) bekezdés *b*) pont *ba*) alpont] – magától értetődően – nem egyedül a keresettel érvényesített jog figyelembevételével, hanem a vele közölt konkrét kereseti kérelem ismeretében és mérlegelésével hozza meg.

[50] A polgári perben alperesi pozícióból felhozható kifogás egyebekben az alperes védekezésének olyan lehetséges eszköze, amely létében és terjedelmében egyaránt a felperes adott perben előadott keresetéhez igazodik (a bíróság ítéletében megjelenő eredménye soha nem lehet több, mint az adott kereset elutasítása). A kifogás – perjogi természetének megfelelően – illeszkedik a keresethez és az adott per kereteihez, azon sem tárgyi, sem személyi értelemben nem mutat túl. A kereseti kérelem ilyen értelemben meghatározója egyben az alperesi védekezés hatókörének is: az alperesnek meghatározott kereseti kérelemmel szemben, adott perben előadott – vagy előadni elmulasztott – ellenkérelem perjogi következményei kizárólag az adott per keretei között vonhatók le.

[51] Az a követelmény, hogy az ítélt dolog joghatása csak érdemi vizsgálat eredményeként hozott döntéshez kapcsolódjon, az alperes védekezésére is vonatkozik: az alperes az újabb perben mindazzal védekezhet, amivel a korábbi perben nem védekezett, de azzal már nem, amit a bíróság a korábbi perben elbírált. Ezen túlmenően a döntés nem érdemi vizsgálat eredménye – egyebek mellett – bírósági meghagyás kibocsátása esetén [régi Pp. 136. § (2), (3) bekezdés, Pp. 181. §] és fizetési meghagyásos eljárásban [a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény].

[52] A kifejtettekből az következik, hogy az utóbb indított perben nemcsak a még el nem bírált követelés, hanem annak az érdemben el nem bírált anyagi jogi feltételei is vizsgálhatók. Minden esetben egyedileg kell meghatározni a korábbi ítélet indokolása alapján, hogy a bíróság a kereset és a védekezés tartalma alapján a keresettel érvényesített jog mely anyagi jogi feltételeit bírálta el ténylegesen.

[53] A Kúria előzőekben kifejtettektől eltérő tartalmú határozatai a továbbiakban nem hivatkozhatók kötelező erejüként.

IV.

[54] A fentiekre figyelemmel a Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 24. § (1) bekezdés *c*) pontja, a 25. §-a, továbbá a 34. §-a alapján – az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében – a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

[55] A Jogegységi Panasz Tanács a határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdése szerint a Magyar Közlönyben, a BHGY-ben, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján

közzéteszi. A jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

Budapest, 2022. december 12.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. előadó bíró, Dr. Patyi András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartal Géza s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Harter Mária s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tánczos Rita s.k. bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Bajnok István s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Csesznok Judit Anna s.k. bíró, Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Gáspár Mónika s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Kiss Gábor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró, Dr. Magosi Szilvia s.k. bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró, Dr. Orosz Árpád s.k. bíró, Dr. Osztovits András s.k. bíró, Dr. Parlagi Mátyás s.k. bíró, Dr. Pataki Árpád s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró, Dr. Tibold Ágnes s.k. bíró, Dr. Varga Edit s.k. bíró, Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró

Dr. Bajnok István, Böszörményiné dr. Kovács Katalin, dr. Csesznok Judit Anna, dr. Döme Attila, dr. Farkas Antónia, dr. Madarász Anna, dr. Mocsár Attila Zsolt, dr. Osztovits András, dr. Parlagi Mátyás, Salamonné dr. Piltz Judit, dr. Simonné dr. Gombos Katalin, dr. Szabó Klára, dr. Tibold Ágnes és dr. Zumbók Péter bírók többségi határozattól eltérő álláspontja

- [56] Nem értünk egyet a jogegységi határozat rendelkező részével és indokolásával.
- [57] A többségi határozat szerint az anyagi jogerő magához az ítélethez, a kereseti kérelemről hozott döntéshez, a követelés elbírálásához – annak összegszerűségéhez – kapcsolódik.
- [58] A Pp. 360. § (1) bekezdése nem általában az ítélethez, hanem a keresettel és a(z érdemben elbírált) beszámítással *érvényesített jog tárgyában* hozott ítélethez kapcsolja az új kereset indításának tilalmát, valamint az ítéletben *már elbírált jog* vitássá tételét. A Pp. által szabályozott háromtagú pertárgyfogalomnak megfelelően a kereset tartalmazza a keresettel érvényesített jogot, az ebből eredő kereseti kérelmet, valamint a jogot és a kereseti kérelmet megalapozó konkrét (történeti) tényeket. A kereset e három eleméből a bíróság az érvényesített joghoz és a kereseti kérelemhez teljesen kötve van [Pp. 342. § (1) és (3) bekezdés], az állított tényekhez csak részben, mert bár hivatalból nem bizonyíthat [Pp. 276. § (2) bekezdés], de érdemi döntése során olyan tényeket is figyelembe vehet, amelyekre a felek nem hivatkoztak [Pp. 266. § (2) bekezdés]. A keresettel érvényesített jog és a kereseti kérelem

a kereset elemei, de nem azonosak egymással. Az érvényesített jog a kereset tárgya, a kereseti kérelem pedig a kereset tartalma. Ha az állított jogból következik a kereseti kérelem (a kereset következetes), akkor a bíróság az érvényesített jogot és a kereseti kérelmet érdemben bírálja el, de döntését ketté is bonthatja. Először dönthet csak a keresettel érvényesített jog fennállásáról: ha az állított jog megnyílt és annak jogosultja a felperes, akkor a jog fennállását közbenső ítélettel megállapítja [Pp. 341. § (4) bekezdés]; ha az érvényesített jog nem nyílt meg, annak nem a felperes a jogosultja vagy az alperes sikerrel hivatkozott a jog érvényesíthetőségét kizáró, megszüntető vagy gátló anyagi jogi rendelkezésre (anyagi jogi kifogás), akkor a keresetet ítélettel elutasítja. Az anyagi jogerőhatás az érvényesített jog tárgyában hozott érdemi döntéshez kapcsolódik: a közbenső ítélet éppen azért rendelkezik anyagi jogerővel, mert abban a bíróság elbírálja az érvényesített jogot. Az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelme szempontjából így nem a kereseti kérelem azonossága, hanem a keresettel érvényesített jog azonossága a döntő.

[59] A Pp. 360. § (1) bekezdése az anyagi jogerőhatást egyértelműen az érvényesített jog elbírálásához kapcsolja. A többségi határozat ugyanakkor a követelés nem definiált fogalmát alkalmazva jut ezzel ellentétes következtetésre. A követelés alapvetően anyagi jogi fogalom. A magánjogi jogszabállyal létrehozott alanyi jog lényege, hogy a jogosult jogvédelmet követelhet. A követelés ezért az alanyi jog által meghatározott kötelezettség teljesítése követelésének a joga. A Pp. nem definiálja, mégis alkalmazza a követelés fogalmát [pl. Pp. 21. §, 23. § (2) bekezdés, 29. § (2) bekezdés, 37. § *b)* és *c)* pont, 83. § (3)-(4) bekezdés, 85. § (4) bekezdés, 106. § (1) bekezdés, 127. § (1)-(2) bekezdés, 172. § (1)-(2) bekezdés, 182. § (1) bekezdés, 192. § (1) bekezdés *a)* pont, 204. § (2) bekezdés, 209. § (1)-(2) bekezdés, 210. § (1) bekezdés, 221. § (1) bekezdés *a)* és *e)* pont, 254. § (1)-(2) bekezdés, 341. § (4) bekezdés]. E rendelkezések alapján a követelés fogalma magában foglalja a keresettel érvényesített jogot és a kereseti kérelmet is. A követelés összege (mennyisége) a kereseti kérelem, de maga a követelés a keresettel érvényesített jogból fakad, aminek fennállását és megnyílását a felperes állítja, az alperes pedig tagadja vagy elismeri [Pp. 183. § (1) bekezdés]. Mivel az érvényesített (alanyi) jog és az annak alapján előterjeszthető kérelem törvényi tényállási elemeit az anyagi jogi norma határozza meg, ezért a követelés fogalma ezekre a tényekre is kiterjed. A követelés és a kereset fogalma annyiban tehát egybeesik, hogy az igény állapotába került (bírói úton érvényesíthető) alanyi jogból fakadó követelés érvényesítésének eljárásjogi eszköze a kereset. Ha az alanyi jog alapján érvényesíthető követelés egy részét elbírálják, akkor az szükségképpen kiterjed magára az érvényesített jogra, ugyanakkor a követelésnek csak az elbírált összegére vonatkozik – amely megállapítás összhangban áll a többségi határozattal. Ha a Pp. 360. § (1) bekezdése a követelés vagy a kereset elbírálásához kötné az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelmét, úgy az a többségi határozat álláspontját támasztaná alá. A Pp. azonban egyértelműen a kereset egyik eleme, az érvényesített jog elbírálásához köti az anyagi jogerőhatást, amely megtörténik a követelésrész elbírálásával. Mivel a kereset előterjesztése eljárásjogi rendelkező cselekmény, ezért a követelésrész perbeli érvényesítésének a hiánya nem minősül az anyagi jog szerinti joglemondásnak [Ptk. 6:8. § (3) bekezdés]: nem szűnik meg maga az alanyi jog, de megszűnik annak igényállapota, mert az érvényesített jogról való döntés ítélt dolognak minősül, így a perben nem érvényesített követelésrész bíróság előtt többet már nem érvényesíthető.

[60] Az anyagi jogerőhatás a fentiek alapján az érvényesített alanyi jog elbírálásához fűződik. Az alanyi jogot mindig olyan anyagi jogszabály biztosítja, amely egyúttal meghatározza azt a törvényi tényállást is, amelynek megvalósulása esetén a jogosult érvényesítheti a kötelezettet szemben az anyagi jogszabályban meghatározott jogkövetkezményt. A jogszabályban

rögzített törvényi tényállás azonban a konkrét történeti tényálláson keresztül valósul meg, az anyagi jogszabályban meghatározott jogkövetkezmény pedig valamilyen követelés (igény) érvényesítését jelenti. Az absztrakt jogszabály perbeli alkalmazásakor – a kereset előterjesztésével – a felperes az érvényesített jogot a jogalap megjelölése útján akként határolja be, hogy a törvényi tényállás megvalósulásának alátámasztásaként előadja a konkrét történeti tényeket, továbbá követelést terjeszt elő az igény támasztására történt jogszabályi feljogosítás alapján. A perbeli követelés és az annak alapjául előadott tények valójában az érvényesített joghoz kapcsolódnak, annak konkretizálását szolgálják. A konkrét perben az alanyi jogot keletkeztető tényekkel összefüggésben határozható csak meg a perben érvényesített és ez alapján elbírált jog. Az anyagi jogerő tárgyi terjedelme szempontjából így a keresettel érvényesített jognak és az elbírált tényalapnak van jelentősége. Az érvényesített jogot nem általában, absztrakt módon kell értelmezni a konkrét perekben, hanem a perbeli követelés alapjául felhozott tények által meghatározott módon. Az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelmét meghatározó elemek (tény- és jogazonosság) nem választhatók szét: a jog- és tényazonosság egymásra rávilágító részei elválaszthatatlan egységben fejezik ki a kereset tárgyát, a jogi tényeken alapuló jogot. Ha például a szerződés alapján az alperes egy szolgáltatással tartozik, akkor az annak teljesítése iránti keresetet elbíráló jogerős ítélet anyagi jogerőhatása kiterjed a nem követelt szolgáltatásrészre is. Ha viszont az egyes szerződéses szolgáltatások más-más anyagi jogi feltételek megvalósulása esetén követelhetők, akkor az egyik teljesítése iránti jog elbírlása nem zárja ki a másik későbbi érvényesíthetőségét.

- [61] A fenti értelmezés megfelel az Alaptörvény követelményeinek és a Bszi. szabályozásának is. A bíróságok feladata a vitássá tett vagy megsértett *jogról* való *végleges* döntés [Bszi. 2. § (1) bekezdés]. A jogerő védelme a jogállamiság részét képező jogbiztonsághoz kapcsolódik {30/2014. (IX. 30.) AB határozat [76]}. Egymással versengő alapjogok a bírósághoz fordulás joga, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint a jogbiztonság, amely magában foglalja a bírósági döntés véglegességének a követelményét is. E jogok, illetve ezek részjogosítványai azonban a szükségesség és arányosság követelményeinek megfelelően korlátozhatók. Ilyen korlátozásnak minősül az elévülés is, amely az igényérvényesítés lehetőségét időben korlátozza. Az állam kötelezettsége, hogy a polgári jogok és kötelezettségek elbírlásának bírói útját biztosítsa, amely azonban – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére figyelemmel – nem jelent korlátozhatatlan alanyi jogot a perindításra {3417/2022. (X. 21.) AB határozat [22], 3032/2022. (I. 31.) AB határozat [25], 13/2021. (IV. 14.) AB határozat [71], 36/2014. (XII. 18.) AB határozat [66], 59/1993. (XI. 29.) AB határozat III/1.}. A felperest megilleti a bírói út lehetősége (Ptk. 1:6. §), így kérheti, hogy az általa érvényesített jogot a bíróság érdemben bírálja el [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]. A magánautonómiából fakadó rendelkezési jog (Pp. 2. §) alapján szabadon eldöntheti, hogy fordul-e bírósághoz, ha igen, milyen tartalmú döntést kér. A Pp. törvényjavaslatának 240-241. oldalán írtak szerint az 1/1994. (I. 7.) AB határozat alapján „[e]z a jog – hasonlóan a többi szabadságjoghoz – magában foglalja annak szabadságát is, hogy e jogával ne éljen.” Az anyagi jogi háttérű rendelkezési elvből nem következik, hogy a per alakítása, lefolytatása, a perbeli jogok gyakorlása terén is teljes szabadság illeti meg a feleket. Az anyagi jogi szabad rendelkezés nem alakul át automatikusan eljárásjogi szabad rendelkezéssé. A per három oldalú közjogi jogviszonyt hoz létre, abban a közhatalom képviselőjeként a bíróság is részt vesz, ami magával hozza a felek rendelkezési jogának korlátozását szükségessé tevő közérdekű szempontok érvényesítését. Az ellenérdekű felek teljes rendelkezési szabadságát egyszerre nem lehet megvalósítani, azok között korlátozásokkal járó egyensúlyt kell teremteni. A felek rendelkezési joga abban maradéktalanul érvényesül, maguk dönthetik el, élnek-e a törvényben biztosított jogaikkal. Ha azonban jogaik gyakorlása mellett döntenek, akkor annak módja a Pp. rendelkezései

alapján már korlátozott. Az eljárásjog alapvető funkciója annak meghatározása, hogy a tárgyi jog által biztosított alanyi jogból származó igény a fél által milyen módon érvényesíthető bírói úton; meghatározza az igényérvényesítéssel szembeni védekezés módját, és az így meghatározott keretek között folyó jogvita elbírálása során a bíróságra és a felekre irányadó szabályokat. A Pp. rendelkezései (pl. a perfelvételi nyilatkozatok megtételének és megváltoztatásának szabályozása, kereset- és ellenkérelem-változtatás szabályozása, határidők, engedélyhez vagy felhíváshoz kötött nyilatkozatok, a hatálytalanság jogkövetkezménye) ilyen korlátozásokat tartalmaznak. Az anyagi jogerőnek az az értelmezése, amely kizárja a követelések részenkénti, újabb perekben való érvényesítését, megfelel a rendelkezési elv eljárásjogilag korlátozott jellegének. Minden esetben a magánjogi igény jogosultjának a döntése, hogy igénybe veszi-e a bírósági utat, esetleg más (alternatív) vitarendezést választ, vagy lemond követelése érvényesítésének egészéről vagy annak egy részéről. A felperesnek (az ügy urának) azt nem kell megindokolnia, hogy miért kér kevesebbet, mint amennyi a jogszabály alapján járna neki, és ennek okát a bíróság sem vizsgálhatja. Részkövetelés érvényesítésekor a felperes és nem a bíróság döntésének a következménye, hogy a bíróság miről (mennyről) dönthet érdemben. A felperes nem attól van elzárva, hogy bírósághoz fordulhasson, hanem annak egyik – saját döntésének következménye szerinti – módjától: ha a teljes követelésre igényt tart, akkor azt nem követelheti külön perekben részenként, hanem csak egy perben. A bírósághoz fordulás joga tehát teljeskörűen biztosított, csak annak módja korlátozott, hasonlóan az elévüléshez, amely annak időpontját korlátozza. Nem merülhet fel alapjogi sérelem, mert a felperes tudatosan nem érvényesíti teljes követelését annak ellenére, hogy ebben az eljárásjogi rendelkezések őt nem gátolják. A Pp. preambulumban hangsúlyozott felelős pervitelből következik, hogy a felperesnek meg kell fontolnia döntését [Alaptörvény O) cikk], figyelembe véve azt is, hogy alanyi joga érvényesítésével kapcsolatban csak egyszer veheti igénybe az állam által biztosított bíróságot. A vagyoni jogon alapuló követelés része a felperes vagyonának, így az – valamint annak érvényesítése – társadalmi felelősséggel is jár [Alaptörvény XIII) cikk (1) bekezdés]. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik eleme a jogviták észszerű határidőn belüli elbírálásának a követelménye. Bár részkövetelések érvényesítésekor a külön perek pertartamai nem adódnak össze, de azok összességükben egyértelműen hosszabb, a bizonytalan jogi helyzetet tovább fenntartó eredményre vezetnek. A részenkénti érvényesíthetőség lehetőséget ad a visszaélésszerű joggyakorlásra, a perköltség indokolatlan megnövelésére: ha ennek nincs eljárásjogi korlátja, akkor az ellenérdekű fél kiszolgáltatottá válik és rákényszerülhet arra, hogy egy általa vitatott követelést is megfizessen az újabb, költségigényes perek elkerülése érdekében. (Több részletben történő igényérvényesítés esetén lehetséges, hogy nem érvényesülnek az eljárási illeték maximumára vonatkozó törvényi rendelkezések, továbbá elérhető, hogy az ügyvédi munkadíj minden ügy pertárgyértékének az 5%-a legyen, a fokozatosan csökkenő – 3 és 1%-os – mérték helyett.) A Pp. egyik önálló alapelve a perkoncentráció (Pp. 3. §), amelynek „a polgári per egészét át kell hatnia, a per szerkezetében, a részletszabályokban és a bírói attitűdben is egyaránt meg kell jelennie”, annak célja a perre történő ráfordítások mérséklése (Pp. törvényjavaslata 242.). Ha a jogalkotó szűk teret enged például a keresetváltoztatásnak, akkor nem lehet a célja a perkoncentráció ellen ható, több eljárást generáló, a felperes számára jelentős pertaktikai lehetőséget adó szabályozás megalkotása. A Pp. kodifikációjának egyik meghatározó oka volt a perhatékonyság rendszerszintű megvalósítása, a perkoncentrációt biztosító eljárási szabályok megteremtése, a hatékony és koncentrált per feltételeinek a létrehozatala (Pp. törvényjavaslata 233., 235., 242.). Ezekkel a célokkal ellentétes, ha a felperes – kisebb összegű illeték lerovása mellett – „próbaperben” érvényesítheti az igényét, és ennek sikere esetén újabb keresetet terjeszthet elő. A fél felelős pervitele, a koncentrált per, a tisztességes eljárás, valamint az anyagi jogok hatékony érvényesítésének követelményei (Pp.

preambulum) mind azt az elvárás támogatják, hogy a felperes felelős döntését követően az általa érvényesített jogot a bíróság egy alkalommal, észszerű időn belül [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], véglegesen [Bsz. 2. § (1) bekezdés] bírálja el. A társadalomnak (közjó) és az alperesnek is az az érdeke, hogy a teljes követelésről egy alkalommal és véglegesen döntsön a bíróság. Ha a felperes saját döntése alapján nem érvényesíti az általa állított jogból eredő teljes követelését, úgy nem akadályozott a bírósághoz fordulás joga gyakorlásában {3384/2018. (XII. 14.) AB határozat [35]}, hanem saját döntése alapján nem él teljeskörűen ezzel a joggal, mert a rendelkezésére álló hatékony igényérvényesítés lehetőségét csak részben kívánja igénybe venni. A bíróság döntése ekkor is érdemi vizsgálaton alapul {3384/2018. (XII. 14.) AB határozat [35], 3335/2019. (XII. 6.) AB határozat [24]}, megvalósul az alaki jogerő, az anyagi jogerő és a döntés végrehajthatósága {3133/2017. (VI. 8.) AB határozat [34]} – de csak annyiban, amennyiben az alanyi jog jogosultja azzal élni kívánt. A részletekben történő igényérvényesítés lehetősége egyoldalúan kedvező a felperesnek, egyúttal figyelmen kívül hagyja az állam által fenntartott igazságszolgáltatás ebből eredő többletköltségeit (Alaptörvény 28. cikk), valamint lehetőséget teremt az alperes folyamatos perlésére ugyanazon alanyi jog alapján. A Pp. törvényjavaslata 469-470. oldalán írtak szerint a jogalkotó a közérdekű perben hozott ítélet anyagi jogerőhatásának szabályozásánál a jogosult rendelkezési joga mellett kifejezetten figyelemmel volt az alperes és az igazságszolgáltatást működtető köz érdekeire is: „[a] hatályos szabályozás jellemzően úgy rendezi ezt a problémát, hogy kimondja, a közérdekű keresetindítás az egyedi igényérvényesítés lehetőségét nem korlátozza. Ez a megoldás a jogosultak rendelkezési jogának tiszteletben tartásán alapszik. Ugyanakkor nem szolgálja kellőképpen a következő igényeket: egyfelől alperesnek méltánylandó érdeke az, hogy az adott jogvita véglegesen záruljon le, vagyis ugyanazon kérdésben ne lehessen ismételt jogvitát kezdeményezni; másrészt az igazságszolgáltatásnak is az az érdeke, hogy adott ügy a lehető legkevesebb erőforrást kössön le.”

- [62] A többségi határozat lehetővé teszi a megállapítási kereseti kérelem eljárásjogi korlátainak a megkerülését. Ennek bírói gyakorlata töretlen abban, hogy nem lehet megállapítást kérni, ha marasztalásnak is helye lenne. A részkövetelés érvényesítése formálisan nem ütközik a megállapítási kereseti kérelem korlátaiba, valójában – céljában – azonban megállapítási kereseti kérelemként funkcionál. Az ilyen leplezett megállapítási per nyilvánvalóan ellentétes a jogalkotó céljával. A polgári perrendtartás az 1911. évi I. törvénycikk óta csak bizonyos feltételek esetén biztosítja a megállapítási kereseti kérelem lehetőségét, mert az leköti a bíróság kapacitását, költséget jelent az állam számára anélkül, hogy a per befejezése a felek közötti jogvita végleges rendezését eredményezné. A józan ész, a közjó és a gazdaságosság követelményeivel (Alaptörvény 28. cikk) ellentétes lehet a Pp. 360. § (1) bekezdésének olyan értelmezése, amely lehetővé teszi – a megállapítási kereseti kérelem feltételeinek megkerülésével – a látszólag marasztalási, funkciójában azonban pozitív megállapítási kereseti kérelem felperesre nézve kedvező elbírálását követően a már elbírált alanyi jog újabb érvényesítését. A Pp. éppen azért engedi meg egyes követelések esetén egyrészt a kereseti kérelem összegének a felemelését a per folyamán esedékessé vált részletekre [Pp. 221. § (1) bekezdés e) pont], másrészt a le nem járt követelésre is marasztalási kereseti kérelem előterjesztését [Pp. 172. § (2) bekezdés], hogy ezzel elkerülje az újabb per indítását. Ha a felperes a perben mégis önhibáján kívül nem hivatkozott valamely (a jogerős ítéletet megelőzően bekövetkezett) lényeges tényre, úgy perújítással élhet [Pp. 393. § a) pont, 394. § (1) bekezdés], ha pedig a le nem járt szolgáltatással kapcsolatos tények utóbb változtak meg, akkor utóperként indíthat [Pp. 361. § (1) bekezdés]; az anyagi jogerőhatás ugyanis nem terjed ki az ítélet meghozatala után bekövetkezett tényekre.

- [63] A többségi határozat a rendkívüli perorvoslatok korlátait is kiüresíti. A felek például korábban nem állított tényekkel, illetve újabb anyagi jogi kifogással elérhetik, hogy a későbbi (rész)per(ek)ben a bíróság a korábbi döntéssel ellentétesen foglaljon állást az érvényesített jogról anélkül, hogy érvényesülne az önhiba hiányának követelménye [Pp. 393. § *a*) pont, 394. § (1) bekezdés], a kereset és ellenkérelem-változtatás kizártsága [Pp. 413. § (2) bekezdés] vagy a figyelembe vehető tények korlátozottsága [Pp. 423. § (2) bekezdés].
- [64] A többségi határozat a hatásköri szabályok kijátszása előtt is megnyitja az utat: az egyébként törvényszéki hatáskörbe tartozó per helyett a felperes több, járásbíróság hatáskörébe tartozó pert indíthat. A jogalkotó a Pp.-vel egységes perrendet modellezett professzionális szabályrendszerként, és ezekből az elvi-dogmatikai alapokból kiindulva határozta meg általános elsőfokú bírósággént a törvényszéket, mert az centrális szerepet tölt be az ítélkezésben (Pp. törvényjavaslata 250.). A követelés feldarabolásának lehetőségével a felperes jogkövetkezmények nélkül kijátszhatja a kógens közjogi törvény hatásköri szabályozását.
- [65] A többségi határozat további következménye a perfüggőség szabályozásának a kiüresítése. A kereset közlésével beállnak a perindítás joghatásai [Pp. 180. § (1) bekezdés], amelyek közül a legfontosabb a perfüggőség: ugyanabból a ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt nem lehet újabb keresetet indítani, ha pedig ez mégis megtörténik, akkor a bíróság az újabb keresetlevelet visszautasítja [Pp. 176. § (1) bekezdés *d*) pont]. A többségi határozat alapján a felperes egyidejűleg több pert is indíthat az egyes részkövetelések iránt, vagylagos illetékesség esetén akár külön bíróságok előtt, amelyek a követelés feldarabolása miatt eltérő hatáskörűek is lehetnek, így nem minden esetben lesz lehetőség azok egyesítésére. Ez a helyzet a jogbiztonságot is veszélyezteti, mert egymásnak ellentmondó ítéletekhez vezethet. Másrészt lehetőséget biztosít arra, hogy a felperes összességében több követelést érvényesítsen, mint ami az anyagi jog alapján őt ténylegesen megilletné: minden perben követelésének csak egy részét érvényesíti, de azok összeadva meghaladhatják az őt megillető teljes követelés összegét. Az érdemi anyagi jogi döntés bizonytalanságát okozza annak a kérdésnek az eldöntése, hogy melyik (rész)perben és milyen alapon kell az egyébként részösszegként alapos keresetet vagy annak egy részét a bíróságnak elutasítania ahhoz, hogy az összességében megítélt teljes követelés ne haladja meg a felperest ténylegesen megillető összeget.
- [66] A többségi határozattal kapcsolatban nem egyértelmű, hogy az általános jelleggel, minden magánjogi követelés tekintetében állást foglal, vagy kizárólag a vagyoni jogi, egyenlő és lejárt követelésekre vonatkozik. A többségi határozat nem ad választ arra a legfőbb ügyész által is felvetett problémára, hogy az újbóli igény elbírálásakor milyen módon és milyen jogkövetkezmény alkalmazásának lehetőségével vizsgálható a felperes jóhiszemű és tisztességes eljárása. Bizonytalan az is, hogy a többségi határozat tükrében egyáltalán rosszhiszeműnek tekinthető-e a követelés feldarabolása, mert a többségi határozat alapján kifejezetten megengedett a részletekben történő igényérvényesítés.
- [67] Az uniós jogi alapú érvelés sem támasztja alá a többségi határozatot. E jogforrásoknak és bírói gyakorlatuknak nincs jelentősége a Pp. anyagi jogerőre vonatkozó rendelkezéseinek az értelmezésével kapcsolatban. A Brüsszel Ia Rendelet nem szabályozza a jogerőt. Az azonos jogalapon, azonos felek között különböző tagállamok bíróságai előtt indított eljárásokat sem a

jogerős ítéletekkel, hanem a perfüggőséggel összefüggésben szabályozza. A perfüggőségi szabályok célja az azonos jogalapon alapuló igények különböző államok bíróságai előtti érvényesítése esetén – különös figyelemmel a visszaélésszerű „torpedókeresetekre” – annak eldöntése, hogy melyik állam bírósága járjon el. A cél tehát az egymásnak ellentmondó ítéletek meghozatala lehetőségének a megelőzése (Brüsszel Ia Rendelet 29. és 30. cikk a tagállamokra, 33. és 34. cikk a harmadik államokra). A rendelet alkalmazásakor irányadó, a perfüggőség körében releváns azonos jogalap fogalmat az EUB szerint önállóan, a rendelet rendszerére és célkitűzéseire figyelemmel, autonóm módon kell értelmezni (1987. december 8-i Gubisch Maschinenfabrik ítélet, C-144/86, ECLI:EU:C:1987:528, 6. pont; 1994. december 6-i Tatry ítélet, C-406/92, ECLI:EU:C:1994:400, 30. pont; 1998. május 19-i Drouot assurances ítélet, C-351/96. ECLI:EU:C:1998:242, 16. pont; 2014. február 27-i Cartier parfums lunettes és Axa Corpora te Solutions assurances ítélet, C-1/13. ECLI:EU:C:2014:109, 32. pont; 2015. október 22-i Aannemingsbedrijf Aertssen ítélet, C-523/14. ECLI:EU:C:2015:722, 38. pont). A Brüsszel Ia Rendeletben alkalmazott azonos jogalap fogalmából tehát nem definiálható egy tagállami eljárásjogi fogalom. Az EUB jogértelmezésének célja nem a tagállami pertárgyfogalom meghatározása, ezért abból nem lehet következtetni a Pp. jogerőhatással kapcsolatos rendelkezéseinek az értelmezésére.

[68] A Brüsszel Ia Rendeletnek és a polgári igazságügyi együttműködés területén született egyéb uniós jogforrásoknak [pl. az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 650/2012/EU rendelete (a továbbiakban: Öröklési Rendelet)] ugyanakkor más okból mégis jelentőségük van. Az uniós jogforrások által nem szabályozott kérdésekben a tagállami eljárási autonómia elve érvényesül azzal a korlátozással, hogy e szabályoknak – így a jogerő vonatkozó rendelkezéseknek is – meg kell felelniük az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének (2009. szeptember 3-i Fallimento Olimpclub ítélet, C-2/08, ECLI:EU:C:2009:506, 24. pont; 2014. július 10-i Impresa Pizzarotti ítélet, C-213/13, ECLI:EU:C:2014:2067, 54. pont). Nem felel meg ennek a követelménynek a tagállam eljárásjogi rendelkezésének olyan értelmezése, amely az Európai Unió polgári igazságügyi együttműködés területén elért vívmányait (dogmatikai alapjára lásd: 2016. április 20-i Profit Investment SIM ítélet, C-366/13, ECLI:EU:C:2016:282, 61. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), így a kölcsönös elismerés elvét, az igazságszolgáltatáshoz való megfelelő hozzáférést és a hatékony bírói jogvédelmet is negatívan befolyásolja. A többségi határozat alapján a felperes több keresetet indíthat az egyes részkövetelések iránt. Ezzel felmerülhet az egymásnak ellentmondó határozatok meghozatalának a veszélye határon átnyúló viszonylatban is, például azért, mert az alperes lakóhelyének megváltozása folytán a később indított perben más tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal. Ez ellentétes azzal a célkitűzéssel, amely szerint az igazságszolgáltatás harmonikus működése érdekében biztosítani kell, hogy a különböző tagállamokban ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatokat [Brüsszel Ia Rendelet (21) preambulumbekzdés; Öröklési Rendelet (34) preambulumbekzdés], valamint ellentétes a visszaélésszerű perlési taktikák alkalmazása visszaszorításának követelményével is [Brüsszel Ia Rendelet (22) preambulumbekzdés].

[69] A többségi határozat alapjogi aggályokat is felvet: úgy védi a felperes jogait, hogy nem biztosít egyenértékű jogvédelmet az alperesnek. A határon átnyúló jogvitákban hozott, más határozatnak ellentmondó határozatok ugyanakkor nem elismerhetők és nem végrehajthatók, így végső soron ez a jogértelmezés a felperes jogvédelmét sem szolgálja. Alapjogi aggályokat

vet fel az is, hogy míg más államok jogrendjében törvényi szabályok rendezik a részkereset előterjesztésével kapcsolatos szabályokat – beleértve a felek egyenjogúságát és a fegyveregyenlőség elvét is tiszteletben tartó eljárási garanciákat, az alperes védekezéshez való jogát, a részkeresethez szorosan kapcsolódó eljárási jogintézményeket –, addig a többségi határozat eljárási garanciák nélkül, kizárólag bírói jogértelmezéssel teremti meg ezt a lehetőséget.

[70] A jogalkotó a Pp. 360. § (1) bekezdésében az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelmét egyértelműen az érvényesített jog érdemi elbírálásához kötötte. Ez a szabályozás összhangban áll az anyagi és az eljárásjog dogmatikájával, a Pp. egyéb rendelkezéseivel, annak preambulumban és törvényjavaslatában megfogalmazott céljaival, a bíróságok Bszi.-ben megfogalmazott feladatával, az Alaptörvény követelményeivel, valamint figyelembe veszi mindkét peres fél és a bíróságok működését finanszírozó köz érdekét is. A többségi határozat jogértelmezése ebben olyan fordulatot hozott, amely – ilyen tartalmú jogalkotói szándék fennállása esetén – csak jogalkotással lenne megvalósítható, ennek során számba véve és szabályozva a módosítás valamennyi dogmatikai és gyakorlati következményét.

Budapest, 2022. december 12.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Bajnok István s.k. bíró, Dr. Csesznok Judit Anna s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró, Dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró, Dr. Osztovits András s.k. bíró, Dr. Parlagi Mátyás s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró, Dr. Tibold Ágnes s.k. bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró